

LUNARIA PŘITAHUJE ALTERNATIVCE

Jindřichovice pod Smrkem se za poslední roky proměnily nejen po energetické stránce. Starostova vize je dosáhnout decentralizované společnosti a v ní hrají hlavní roli místní samospráva, občanská sdružení a spolky. Těch v obci pracuje šest a mají plnou podporu, jen loni měly na svou činnost vyhrazeno 16 % obecního rozpočtu.

Jedním z občanských sdružení, fungujících v obci, je Lunaria, kterou založili manželé Vlkovi. Nosným projektem organizace je Projekt kulturní a sociální obnovy obce Jindřichovice, který zahrnuje založení Vesničky trvale udržitelného života - Jitřenka na okraji obce (soběstačnost, nezávislost); malého muzea (život venkovského obyvatelstva před průmyslovou revolucí); knihovny (ekologická a duchovní literatura); pořádání táborů a kursů (výuka tradičních řemesel) a kulturních akcí pro obec (koncerty, dětské dny).

To vše se během pár let Lunarii podařilo vytvořit. Museum, knihovna, tábory a kursy fungují natolik, že se Vlkovi mohli soustředit na hlavní bod svého programu - vesničku trvale udržitelného života Jitřenka. Pro Lunarii už pracují jen jako dobrovolníci, i když se život občanského sdružení kolem Jitřenky a Vlkových stále točí.

Do Jindřichovic jsem se vydal za jedním z kursů pořádaných Lunarií. Jak je v Jindřichovicích vše provázané, o tom jsem se přesvědčil přehlédnutím šipky k Jitřenci. Při hledání správného místa jsem skončil pod větrnými elektrárnami, při cestě zpět jsem obdivoval úpravný domov důchodců vytápěný kotelnou na štěpku, až jsem dorazil k muzeu. Tady mi jistě poradí. Nejen to - dva mladíci, kteří se myli u pumpy na dvoře, ne-

jen věděli, kde najdu kurz, ale sami byli jeho účastníci.

Kursy tradičních dovedností pořádají Zbyněk a Lucia (Veverka) Vlkovi v ekovesničce Jitřenka, která je malým rodinným hospodářstvím na okraji Jindřichovic. Při víkendových kurzech můžete ochutnat chleba upečený v kachlové peci, přičemž mouka byla umleta ve větrném mlýně na louce za hospodářstvím a zrno vy-

mláceno cepem. Můžete se naučit plést košíky z proutí, dojit kozy a z mléka dělat sýry, spřádat ovčí vlnu, nebo třeba vyrábět hračky z přírodních materiálů.

V polovině května bylo na programu hrázdné stavění. Učili se při něm všichni - lektor, organizátoři, účastníci. Kursy v Jitřenci totiž nikdy nejsou samoučelné. Když se po hospodářství rozhlédnete, zjistíte, že spousta věcí zde vznikla právě při těchto kurzech, jejichž téma vzniká na základě potřeby farmy dále opravovat, dobudovat. Nyní přišel na řadu chlívky pro kozy. Proč na něm nevykoušet tradiční hrázdné stavění, typické v minulosti pro tuto oblast, zvláště když Zbyněk Vlk plánuje zásadní rekonstrukci stodoly, při níž by rád hrázdné stavění uplatnil ve větším měřítku než na kozím chlívku.

Lektor semináře Ing. arch. Petr Šturma jistě zkušenosti s hrázdným stavěním má, ale i pro něho byl kurs experimentální tvůrčí dílnou, kdy se zkoušela konzistence hliněných omítek, materiály, technologie nanášení. Frekvenci kursu přijeli nejen z bezprostředního okolí

Jindřichovic, ale i ze vzdálenějších míst severních Čech, ale také na kole až z Brna. V prvních dnech semináře vznikla kostra stavby, pak se účastníci naučili zvládat vyplétání vhodným proutím - např. březovým. A nakonec přišly na řadu hliněné omítky, jejichž míchání a nanášení jsem byl svědkem.

Stěžejní stavbou loňského roku se stal větrný mlýn. Jeho základ, vyrobený firmou Kunc ve třicátých letech minulého století, získali Vlkovi v Tošanovicích na severní Moravě. Na nejvyšším bodu louky za farmou vyrostla kruhová stavba, na jejíž střeše se točí lopatky větrného mlýna. Zařízení bylo proti originálu doplněno ještě o kormidlo, které vrtuli natáčí proti větru. Větrný mlýn sice vznikl v rámci Muzea života venkovského obyvatelstva před průmyslovou revolucí a je jeho špičkovou expozicí (na stěnách je kompletní přehled větrných mlýnů v ČR), ale zároveň slouží i svému účelu - tedy mele. Ne-
ní mnoho muzeí, kde

LUNARIA PŘITAHUJE ALTERNATIVCE

jsou exponáty nejen plně funkční, ale také v každodenním užívání.

Je tu na něj dost větrno? Zeptal jsem se ing. Zbyňka Vlka. „*Tady je jedna z největrnějších oblastí severních Čech, proto tu také mohly vyrůst dvě větrné elektrárny. vždycky samozřejmě nefouká tak silný vítr, aby bylo možné mlít jemnou mouku, ale zhruba každý třetí den se dá na mlýnských kamenech mlít hrubozrnně, a každý čtvrtý den na jemno. Někdy fouká příhodnou rychlostí v noci, pak je třeba toho využít, chceme-li něco namlít do zásoby.*“

Větrný mlýn je však zdrojem energie i pro jiné účely - generátor slouží jako dobíječ autobaterie. Převody vykouzlí potřebné otáčky pro pohon brusky.

Kolem větrného mlýna se popásá stádečko koz, jeden za základů ekologického hospodářství ing. Zbyňka Vlka. Biopotraviny neprodukuje, protože na ně nemá certifikát, ale svým ekologicky odpovědným přístupem k hospodaření přesvědčí i toho nejvíce „nevěřícího Tomáše“. Na rozdíl od jiných ekologických farem tu nenajdete traktor ani jiné stroje a zařízení na fosilní paliva - 14 hektarů (většinou louky) stačí Zbyněk Vlk obhospodařit se dvěma koňmi a vlastníma rukama. Obnovu luk a pastvin z hlediska druhové rozmanitosti se Vlko rozhodli podpořit vyséváním směsí lučních bylin, které by v příštích letech měly zvýšit druhovou rozmanitost a pestrost květů zkrášlit přilehlé louky a pastviny. Navracet malebnost a původní ráz podhorské krajiny se snaží také vysazováním starých a místních odrůd ovocných stromů - na okolních mezích budou růst jabloně, třešně, hrušně, jeřáby nebo nezvyklé moruše.

Na orné půdě kromě obilí pěstuje Zbyněk Vlk hlavně zeleninu. Les tento bývalý lesník vyhlásil rezervací a větší část se rozhodl nechat na vůli přírodě. Produkce stačí nejen na obživu rodiny - manželka Lucia a dcerka Soňa, ale i pro členy LETS systému a návštěvníky farmy, kteří si mohou koupit kozi mléko, tvaroh, sýry, zeleninu, brambory.

Zmínka o LETS systému mě přiměla, abych se zeptal na podrobnosti.

„*Myslím, že v místních podmínkách může systém fungovat velmi dobře a také funguje. V tom našem je zapojeno osm rodin a většina transak-*

cí ve vlnách (platidlo v našem LETSu) jde přes tuto farmu. Vlny na účet účastníci získávají při senoseči a jiné pomoci v hospodářství, utratí je pak za produkty z farmy. I ten chlívek, který nyní stavíme, vznikne vlastně v LETSu. V systému však jsou třeba i služby - dovoz dřeva s koňmi, pračka a další.“

Ekovesnička, komunitní způsob života, LETS - to jsou pojmy, které dokážou oslovit mnohé zájemce o alternativní způsob života. Za Vlkovými do Jindřichovic pod Smrkem postupně přišlo 20 lidí. Někteří se usadili natrvalo, jiní to zkusili a vrátili se zpět do svého původního prostředí. Většina však zůstala a uchytila se. Někteří v Lunarii - museum, knihovna, jiní zde začali podnikat - keramická dílna, šití polštářů „se špaldovou náplní“. Další našli zaměstnání „v obecních službách“. Bez práce jsou zatím jen dva z příchozích. Jindřichovice pod Smrkem jsou sice na mapě jedním nejzapadlejších koutů v Čechách, ale ti, kteří to zde chtějí zkusit

„jinak“, mají, samozřejmě s vlastním přičiněním, jedinečnou šanci. A vznikne-li zde ještě pobočka liberecké univerzity, což není vůbec utopie, bude příležitostí ještě víc. Pak aby se lišky začaly ještě učit řeči, aby mohly dávat uctívou dobrou noc i všem zahradničním studentům.

TEXT a FOTO: MILOSLAV VOHRALÍK

